

Opinia Komitetu Regionów – Pakiet UE dotyczący inwestycji społecznych

(2013/C 356/11)

KOMITET REGIONÓW

- Docenia intencje Komisji, by dzięki pakietowi dotyczącemu inwestycji społecznych poświęcić więcej uwagi kwestii zwiększenia zdolności obywateli i wspierania ich udziału w życiu społecznym i na rynku pracy z myślą o zwiększeniu dobrobytu, ożywieniu gospodarki i wsparciu wysiłków UE zmierzających do przezwyciężenia kryzysu, zwiększenia jej spójności i konkurencyjności.
- Wyraża ubolewanie z powodu tego, iż zaproponowany przez Komisję „Pakiet dotyczący inwestycji społecznych” nie docenia roli władz lokalnych i regionalnych. Władze lokalne i regionalne znają najlepiej problemy społeczne i odgrywają kluczową rolę w koordynowaniu i wdrażaniu działań na rzecz ich rozwiązywania.
- Zauważa, że wiele władz lokalnych i regionalnych już obecnie opracowuje i wdraża udane programy ukierunkowane na problemy wspomniane w pakiecie dotyczącym inwestycji społecznych. Należy zatem propagować wymianę sprawdzonych rozwiązań między władzami lokalnymi i regionalnymi.
- Wzywa UE do rozważenia – w porozumieniu z państwami członkowskimi – możliwości ustanowienia europejskich ram w zakresie mieszkalnictwa socjalnego, jako że odgrywa ono kluczową rolę w rozwiązywaniu problemu bezdomności i realizacji strategii w zakresie mieszkalnictwa i zapobiegania bezdomności, do których nawołuje Komisja.
- Wskazuje, że wobec tego EFS powinien lepiej odpowiadać na rzeczywiste potrzeby obywateli, pozostawiając władzom lokalnym i regionalnym więcej swobody przy ustalaniu celów na szczeblu lokalnym.
- Wzywa Komisję do opracowania konkretnego planu wdrażania pakietu dotyczącego inwestycji społecznych. Powinien on zawierać mechanizmy monitorowania, koordynacji, wymiany transgranicznej i wzajemnego uczenia się dotyczące priorytetów tematycznych, takich jak bezrobocie młodzieży, oświata, bezdomność, ubóstwo dzieci oraz opieka nad osobami niepełnosprawnymi i niesamodzielnymi.

Sprawozdawca	Ahmed ABOUTALEB (NL/PSE), burmistrz Rotterdamu
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Inwestycje społeczne na rzecz wzrostu i spójności, w tym wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014–2020”
	COM(2013) 83 final

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Tło i powody opracowania opinii

- Docenia intencje Komisji, by dzięki pakietowi dotyczącemu inwestycji społecznych poświęcić więcej uwagi kwestii zwiększenia zdolności obywateli i wspierania ich udziału w życiu społecznym i na rynku pracy z myślą o zwiększeniu dobrobytu, ożywieniu gospodarki i wsparciu wysiłków UE zmierzających do przezwyciężenia kryzysu, zwiększenia jej spójności i konkurencyjności.
  - Przypomina swoją opinię w sprawie aktywnego włączenia (2008/C 257/01), w której podkreślał znaczenie władz lokalnych i regionalnych jako głównych podmiotów w polityce aktywnego włączenia.
  - Uważa, że zrównoważony rozwój, równowagę budżetową i spójność społeczną można osiągnąć jedynie pod warunkiem, że podjęte zostaną większe wysiłki na rzecz stworzenia nowych miejsc pracy i udoskonalenia opieki socjalnej i integracji społecznej. Działania te muszą znaleźć pełne odzwierciedlenie w europejskim semestrze poprzez objęcie celów związanych zwłaszcza z godziwymi miejscami pracy i zmniejszeniem nierówności mechanizmami nadzoru i koordynacji, i tym samym zapewnienie równowagi między celami gospodarczymi i socjalnymi oraz poprzez stałe wysiłki na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, aby zmniejszyć różnice gospodarcze i społeczne między regionami.
  - Zwraca uwagę na fakt, że wyzwania związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym są szczególnie poważne w kategoriach bezwzględnych na obszarach miejskich, na których mieszka 80 % ludności Europy i które generują 85% PKB Unii Europejskiej, podczas gdy obszary wiejskie, ze względu na niższy poziom dochodów i niewielką gęstość zaludnienia, stają przed poważnymi problemami społecznymi w kategoriach względnych. Na obszarach miejskich problemy społeczne zazwyczaj skupiają się w pewnych dzielnicach, w których warunki życia są najtrudniejsze, niezależnie od zamożności miast.
- #### **Uwagi ogólne**
- Podkreśla, że przy zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego niezbędne jest zapewnienie wszystkim obywatelom, zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, równego dostępu do usług podstawowych świadczonych w interesie ogólnym, takich jak mieszkalnictwo, edukacja, opieka zdrowotna i zatrudnienie oraz dostęp do usług socjalnych. Jednym z warunków osiągnięcia tego celu jest solidarność wśród obywateli ze wszystkich grup społecznych. Dystrybucja tych podstawowych usług wymaga kompleksowego podejścia z perspektywy krótko- i długoterminowej, w której obywatele znajdują się w centrum procesu poszukiwania rozwiązań.
  - Wzywa do tego, by wszystkie instytucje UE w jasny sposób zobowiązały się umożliwić obywatelom udział na wszystkich etapach kształtowania polityki, od początkowych rozważań aż do wdrażania. W tym momencie szczególnie istotne jest, byśmy odzyskali zaufanie do naszych demokratycznych instytucji, demonstrując naszą całkowitą gotowość do reagowania na potrzeby i aspiracje obywateli. Ponadto poszukiwanie odpowiedzi na szczeblu wspólnoty i korzystanie z energii, zaangażowania i lokalnej wiedzy obywateli dotyczącej faktycznych potrzeb w terenie ułatwi nam znalezienie realistycznych i skutecznych rozwiązań problemów społecznych. Inwestowanie w społeczność na poziomie władz lokalnych lub niższym niż władze lokalne tworzy stabilne warunki sąsiedztwa, które będą mieć pozytywny wpływ na poczucie bezpieczeństwa.
  - Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż Komisja uznaje, że odpowiedzialność za zatrudnienie i politykę społeczną ponoszą głównie państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne, a zatem uwzględni ona zasadę pomocniczości.
  - Popiera pogląd Komisji, że w walce z bezrobociem należy zwłaszcza położyć większy nacisk na środki mające na celu stworzenie nowych miejsc pracy, zmniejszenie bezrobocia, promowanie uczenia się przez całe życie, inicjatywy mające zwiększyć konkurencyjność na rynku pracy, kształcenie, szkolenia, wyrównywanie szans oraz inne działania na rzecz zwiększania umiejętności i możliwości pracowników. Do wspomnianych działań można zaliczyć wspomaganie mobilności pracowników oraz udzielanie mikrokredytów osobom zamierzającym podjąć lub rozwinąć działalność gospodarczą.
  - Wyraża ubolewanie z powodu tego, iż zaproponowany przez Komisję „Pakiet dotyczący inwestycji społecznych” nie docenia roli władz lokalnych i regionalnych. Władze lokalne i regionalne wywierają ogromny wpływ na życie większości obywateli europejskich – dotyczy to zarówno gospodarstw domowych, jak i miejsc pracy i placówek oświatowych, a także opieki nad osobami niepełnosprawnymi i niesamodzielnymi. Samorządy terytorialne zapewniają większość usług społecznych i pokrywają koszty sporej części świadczeń społecznych.

10. Uważa, że silniejsza rola władz lokalnych i regionalnych w podejmowaniu decyzji przyniesie korzyści z punktu widzenia zintegrowanego realizowania strategii aktywnego włączenia, do czego wzywają Parlament Europejski i Komisja Europejska. Władze lokalne i regionalne znają najlepiej problemy społeczne i odgrywają kluczową rolę w koordynowaniu i wdrażaniu działań na rzecz ich rozwiązywania. Doświadczenie w zakresie postępowania z problemami społecznymi ma zasadnicze znaczenie dla realizacji celów strategii „Europa 2020”. Z tego względu władze lokalne i regionalne muszą odgrywać zasadniczą rolę w semestrze europejskim i w negocjacjach na temat krajowych programów reform i ich wdrażania.

11. Podkreśla, że praca powinna być opłacalna. Oznacza to zagwarantowanie odpowiedniej płacy minimalnej i dobrej jakości miejsc pracy. Jeżeli dana osoba jest (czasowo) niezdolna do pracy, należy zapewnić jej byt z równym dostępem do usług prewencyjnych, szkoleń i aktywizacji zawodowej. Dlatego KR wzywa Komisję Europejską, by zadbała o wdrożenie zalecenia Rady z 1992 r. w sprawie dochodu minimalnego.

12. Zauważa, że władze lokalne muszą wykorzystać energię wszystkich obywateli, społeczeństwa obywatelskiego i przedsiębiorstw obecnych w obszarach miejskich. Należy wspierać ducha innowacji przedsiębiorców społecznych, którzy mogą dostarczyć nowych rozwiązań niezbędnych do sprostania potrzebom w zakresie usług i infrastruktury. Regiony i miasta powinny starać się wprowadzić proces współtworzenia, tworząc owocne partnerstwa z sektorem prywatnym i grupami społeczeństwa obywatelskiego oraz promując jednocześnie autentyczne i głębokie zaangażowanie obywateli na wszystkich etapach innowacji społecznych (pomysły, planowanie, projekt pilotażowy, opracowanie planu działań i wdrażanie).

13. Uważa, że na poziomie lokalnym i regionalnym w polityce integracji społecznej i włączenia społecznego kluczowe znaczenie ma udział wszystkich mieszkańców. Nie powinno się stosować rozróżnienia między obywatelami państw trzecich a obywatelami UE. Zwraca uwagę, że napływ nowych mieszkańców będący wynikiem mobilności wewnątrz UE stwarza wyzwania, jeśli chodzi o dostosowanie w zakresie usług publicznych i świadczenie opieki na rzecz obywateli w zakresie zakwaterowania, pracy i edukacji. Zasadnicze wymogi integracyjne dotyczące obywateli UE nie różnią się znacząco od wymogów odnoszących się do pozostałych nowo przybyłych mieszkańców. Muszą oni zapoznać się z nowym językiem, nowymi instytucjami, a niekiedy z odmiennymi normami społecznymi.

14. Wyraża ubolewanie, że Komisja jedynie w części uwzględniła sprawozdanie z inicjatywy własnej Parlamentu Europejskiego w sprawie inwestycji społecznych (25.7.2012, 2012/2003 INI), w którym Parlament wzywał do poprawy jakości sprawowania rządów, by osiągnąć cele dotyczące zatrudnienia i cele społeczne strategii „Europa 2020”, i że Komisja nie proponuje żadnych dodatkowych środków. „Pakiet dotyczący inwestycji społecznych” nie powinien ograniczać się do zaleceń politycznych skierowanych do państw członkowskich i do ogłoszenia kilku inicjatyw legislacyjnych. Zwłaszcza w czasie kryzysu budżet UE i budżety krajowe powinny służyć uwzględnieniu programów na rzecz zatrudnienia i inwestycji społecznych.

15. Zauważa, że „Pakiet dotyczący inwestycji społecznych” zawiera pełne informacje na temat tendencji społecznych w Europie. Wykorzystano w nim dane i informacje uzyskane w oparciu o tendencje i statystyki krajowe lub regionalne. Takie zagregowane informacje nie ilustrują w wystarczającym stopniu wyzwań dotyczących szczelności lokalnego czy też zróżnicowanych potrzeb społecznych i poziomu zubożenia na szczeblu miejskim, regionalnym i krajowym. Zbieranie danych na temat tego, co się sprawdza, a co nie na szczeblu lokalnym ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia wydajności i skuteczności zastosowanych środków w realizacji celów polityki społecznej. KR zachęca instytucje europejskie do gromadzenia danych i informacji na temat tendencji społecznych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz do badania i oceny polityki integracji społecznej prowadzonej przez samorządy regionalne i lokalne, w szczególności zaś wielkie miasta.

16. Wskazuje na nadal utrzymującą się dyskryminację ze względu na płeć, jeszcze bardziej nasiloną wśród osób, które należą do grup defaworyzowanych pod wieloma względami (np. kobiety samotnie wychowujące dzieci), i z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska ma świadomość tego szczególnego wyzwania i poświęci mu odpowiednią uwagę.

17. Zauważa jednakże, iż komunikat mógłby stanowić punkt zwrotny, określając politykę społeczną raczej jako inwestycję w społeczeństwo niż jako cenę płaconą za niedoskonałość rynku. Opisanie polityki społecznej w tych kategoriach może przyczynić się do zmiany orientacji polityki ze środków korekcyjnych na środki prewencyjne, co pozwoliłoby zająć się takimi problemami jak wykluczenie społeczne, zanim się one pojawią. Opóźniłoby także potrzebę opieki długoterminowej poprzez wspieranie samodzielności i aktywnego starzenia się.

18. Z zadowoleniem przyjmuje uznanie przez Radę Europejską na posiedzeniu w dniach 27-28 czerwca 2013 r. potrzeby wzmocnienia wymiaru społecznego UGW. To wyzwanie polegające na ustanowieniu narzędzi, dzięki którym UE mogłaby wspierać potencjał rzeczywistej konwergencji gospodarczej i postępu społecznego zamiast zwalczać wstrząsy asymetryczne wyłącznie za pomocą mechanizmów wewnętrznej dewaluacji. Dlatego oczekuje, że na początku października 2013 r. Komisja przedstawi planowany komunikat dotyczący wymiaru społecznego UGW.

19. Uważa, że – zgodnie z sugestią Parlamentu Europejskiego⁽¹⁾ – wymiar społeczny UGW mógłby opierać się na pakcie na rzecz inwestycji społecznych bazującym na wzorze paktu euro plus. W ten sposób wyznaczono by cele dotyczące inwestycji społecznych, których powinny dokonać państwa członkowskie, aby zrealizować cele strategii „Europa 2020” dotyczące zatrudnienia, spraw społecznych i kształcenia. Należy również uzupełnić pakt na rzecz inwestycji społecznych tablicą wyników w zakresie zatrudnienia i polityki społecznej, zgodnie z art. 148

⁽¹⁾ Rezolucja z 20 listopada 2012 r.: „Pakt inwestycji społecznych jako odpowiedź na kryzys”.

TFUE, za którą odpowiedzialna byłaby Rada EPSCO. Umożliwiłoby to wykrycie nierówności społecznych i dotyczących zatrudnienia, które mogłyby zagrozić stabilności unii gospodarczej i walutowej.

20. Zachęca Komisję Europejską do dalszego rozważenia wykonalności utworzenia systemu świadczeń dla bezrobotnych w Unii Europejskiej, który być może mógłby automatycznie stabilizować rynek na poziomie UGW.

21. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż w konkluzjach Rady Europejskiej⁽²⁾ podkreśla się, że „możliwości, jakie w zakresie równoważenia potrzeb dotyczących efektywnych inwestycji publicznych z celami dyscypliny fiskalnej oferują istniejące unijne ramy fiskalne” powinny być dalej „wykorzystywane w ramach funkcji zapobiegawczej paktu stabilności i wzrostu”. Oczekuje zatem, iż Komisja zajmie się tą kwestią w zapowiedzianym komunikacie w sprawie jakości wydatków publicznych, w którym należałoby rozważyć m.in. zagadnienie oddzielenia w kalkulacji deficytu budżetowego wydatków bieżących od inwestycji, tak aby uniknąć kalkulowania inwestycji publicznych przynoszących zyski netto w długim okresie jako wartości negatywnych.

Zalecenia

22. Nalega, aby kształcenie (zarówno formalne, jak i nieformalne) było centralnym elementem paktu na rzecz inwestycji społecznych. Nierówności w dostępie do edukacji – zwłaszcza do edukacji wysokiej jakości, która przygotowuje młodych ludzi do zatrudnienia w społeczeństwie informacyjnym sprzyjającym włączeniu i do tego, by stali się aktywnymi obywatelami w złożonych społeczeństwach demokratycznych – stanowią główną przeszkodę na drodze do zmniejszenia ubóstwa i zwiększenia wzrostu gospodarczego. Państwa członkowskie muszą pokazać swoje zaangażowanie w inwestycje w edukację, uczenie się przez całe życie i szkolenia dla wszystkich grup ludności, przy czym główny akcent pada na edukację wczesnoszkolną i dostęp do szkolnictwa wyższego oraz współpracę między przedsiębiorstwami a szkołami, szkolenia w miejscu pracy i specjalne szkolenia w sektorach, gdzie występują niedobory pracowników (np. w sektorze medycznym, czystej technologii oraz ICT), jak też na zmniejszenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę.

23. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja koncentruje się na kształceniu i szkoleniu, oraz uważa, że należy poświęcić większą uwagę kształceniu zawodowemu i jego jakości poprzez zastosowanie konkretnych środków zarówno na etapie orientacji zawodowej, jak i szkolenia i kształcenia zawodowego. Gospodarka UE, aby była konkurencyjna we współczesnym świecie, potrzebuje więcej rzemieślników, inżynierów i techników. Niestety, coraz mniej ludzi w UE interesuje się szkoleniami

zawodowymi, chociaż oferują one duże możliwości zwalczania bezrobocia i zapewnienia zrównoważonego rozwoju gospodarki.

24. Nalega na odpowiednie docenienie systematycznego ustawicznego kształcenia zawodowego. Unia Europejska powinna przedstawić wystarczające środki i zarezerwować odpowiednie finansowanie z EFS, aby poprawić poziom szkoleń zawodowych.

25. Podkreśla, że oprócz skoncentrowania się na podaży stronie zatrudniania, należy poświęcić więcej uwagi stronie popytowej rynku pracy. Jest stwierdzonym faktem, że bezrobotnymi są w większości osoby nisko wykwalifikowane, zaś wolne miejsca pracy wymagają wysokich kwalifikacji, a w obecnym czasie kryzysu należy uzupełnić środki popytowe instrumentami strony podaży, wykraczającymi poza deregulację rynków pracy, obniżając przy tym koszty pracy i stwarzając zachęty dla bezrobotnych do przyjmowania ofert niskopłatnej pracy. Powinniśmy podnosić kwalifikacje osób nisko wykwalifikowanych, stwarzając im niezbędne warunki do nauki.

26. Wzywa Komisję, państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne do działań na rzecz skutecznego przewidywania przyszłych potrzeb w zakresie umiejętności, opracowywania lepszych programów kojarzenia umiejętności z potrzebami rynku pracy i zlikwidowania luki między światem edukacji a światem pracy. Dotyczy to zwłaszcza najniższych segmentów rynku pracy, do udziału w którym należy zachęcać w sposób elastyczny i niebiurokratyczny. Na przykład w Niderlandach rząd, przedsiębiorstwa i placówki oświatowe podpisały tzw. Pakt technologiczny, którego celem jest poprawa związków pomiędzy kształceniem a rynkiem pracy w sektorze technologii, a tym samym ograniczenie niedoboru personelu technicznego. Pakt technologiczny został uzgodniony na szczeblu krajowym, lecz składa się on głównie z działań przeprowadzanych w perspektywie regionalnej i sektorowej, z wykorzystaniem istniejących już struktur, takich jak np. różne lokalne ośrodki wiedzy fachowej „kenniswerkplaatsen”, w celu rozwijania talentów, promowania nadających się do mieszkania miast i poprawy stanu zdrowia publicznego w Rotterdamie.

27. Podkreśla znaczenie pełnego wykorzystania dostępnego potencjału siły roboczej. W przypadku osób znajdujących się na marginesie rynku pracy można wprowadzić środki wsparcia leżące w kompetencji władz krajowych i/lub terytorialnych.

28. Zaleca wzbogacenie trzech istniejących filarów podejścia Komisji (wystarczające wsparcie dochodu, aktywna integracja i usługi socjalne wysokiej jakości) o czynnik uczestnictwa w życiu społecznym w celu zwiększenia aktywnej integracji

⁽²⁾ Konkluzje Rady Europejskiej z 13–14 grudnia 2012 r., część I „Polityka gospodarcza”, pkt 2.

osób najbardziej oddalonych od rynku pracy. Udział w życiu społecznym i włączenie społeczne muszą stanowić klucz do realizacji naszych ambicji społecznych oraz rozbudowy i umocnienia naszych krajowych systemów zabezpieczenia społecznego. Obywatele powinni być w stanie w pełni zrealizować swój potencjał i wykorzystać oraz rozwinąć swoje umiejętności, przy czym celem jest ich niezależność ekonomiczna.

29. Opowiada się za większą przejrzystością w dziedzinie określania warunków dostępu do pomocy społecznej. Można uznać warunkowość za uzasadnioną, o ile stosuje się transfery społeczne zapewniające danym osobom zarówno wsparcie, jak i zachęty do ponownego wejścia na rynek pracy lub do systemu kształcenia czy też szkolenia.

30. Zważywszy, że szacuje się, że około 56 mln osób w UE powyżej 15. roku życia nie posiada rachunku bankowego, z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji, by każdy obywatel UE miał prawo do zwykłego rachunku płatniczego.

31. Z zadowoleniem stwierdza gotowość Komisji do poszukiwania możliwości wykorzystania nowych instrumentów finansowych, a w szczególności takich jak korzyści społeczne z inwestycji i obligacje społeczne, w celu zwiększenia lewarowania publicznych inwestycji społecznych i apeluje do Komisji o przedstawienie bardziej szczegółowych propozycji w tej sprawie, przy czym zasady UE dotyczące zamówień publicznych nie powinny wpływać na korzyści społeczne z inwestycji. W tym kontekście popiera propozycję ustanowienia rachunku oszczędnościowego UE, który mógłby zapewnić UE dodatkowe finansowanie i w ten sposób przyczynić się do osiągnięcia na szczeblu lokalnym i regionalnym celów strategii „Europa 2020” dotyczących zatrudnienia i wzrostu.

32. Podkreśla, że państwa członkowskie, regiony i społeczności lokalne powinny wykorzystać zróżnicowanie swoich obywateli. Warunkiem wstępnym innowacji jest kultura sprzyjająca integracji, w której odmienność jest bezpieczna i pozwala nawiązać kontakty z innymi poprzez to zróżnicowanie.

33. Zauważa, że wiele władz lokalnych i regionalnych już obecnie opracowuje i wdraża udane programy ukierunkowane na problemy wspomniane w pakiecie dotyczącym inwestycji społecznych. Wśród przykładów można wymienić punkty kompleksowej obsługi młodzieży, regionalne ośrodki młodzieżowo-rodzinne, strategie w zakresie mieszkalnictwa i zapobiegania bezdomności, strategie na rzecz korzyści społecznych z inwestycji, obligacje społeczne, „talent houses”, okolice przyjazne dzieciom i pełne zaangażowanie. Z tego względu należy propagować wymianę sprawdzonych rozwiązań między władzami lokalnymi i regionalnymi. Dzięki partnerstwu i współpracy władz lokalnych możliwe jest korzystanie z szerszej puli zasobów i doświadczeń przy jednoczesnym powszechnym udziale w nich partnerów z różnych sektorów. Powinniśmy w pełni uwzględniać te doświadczenia przy tworzeniu zaproponowanego w „Pakiecie dotyczącym inwestycji społecznych” banku wiedzy oraz przy wspieraniu tej wymiany w kontekście Programu Unii Europejskiej na rzecz przemian i innowacji społecznych (PSCI).

34. Wskazuje, że zarówno Europejski Fundusz Integracji (INTI), jak i EFS finansowały programy integracji. Jednakże zbyt często źródło finansowania ograniczało zakres świadczonych usług. Należy podkreślić, że biorąc pod uwagę coraz większą mobilność w UE, w kolejnym projekcie budżetu powinno się przeznaczyć środki na wsparcie mobilności obywateli UE, łącząc priorytety obu funduszy i utworzyć program finansowania dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich obywatelstwa. Można byłoby wykorzystać te nowe budżety do włączenia obywateli UE w programy nauki języków i poradnictwa zawodowego, w ścisłej współpracy z innymi zainteresowanymi podmiotami, takimi jak organizacje pozarządowe, a w szczególności z sektorem prywatnym. Komisja musi wykorzystać swoje wpływy, aby nakłonić niektóre władze lokalne i regionalne w krajach pochodzenia migrantów do wykorzystywania EFS i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRD) w celu intensywnego inwestowania w rozwój społeczno-gospodarczy swoich obywateli.

35. Zauważa, że jakkolwiek migracja w obrębie państw członkowskich i pomiędzy nimi stała się jedną z form reakcji obywateli na pogorszenie koniunktury gospodarczej, bardziej kompleksowe i długookresowe inwestycje społeczne podejmowane na szczeblu regionalnym, a także przez władze lokalne, które najlepiej znają specyfikę swojego obszaru i gmin, mogą przeciwstawić się kryzysowi w sposób bardziej trwały poprzez zmniejszenie wywieranej na mieszkańców presji do opuszczenia swoich domów, rodzin i gmin w poszukiwaniu pracy. Ponadto niedostateczna znajomość języka może ograniczać możliwości wyjazdu obywateli do innych państw członkowskich w poszukiwaniu zatrudnienia lub okazji kształcenia się itp. Do czasu znalezienia rozwiązań długookresowych konieczne mogą okazać się wysiłki na rzecz poprawy nauczania języków obcych, aby wspierać krótkookresową emigrację. Przyczyni się to także do wspierania integracji społecznej.

36. Popiera punkt widzenia Komisji Europejskiej odnośnie do wpływu na szczeblu lokalnym zmian demograficznych i starzenia się społeczeństwa, które to zjawiska wywołują nowy rodzaj wyzwań dotyczących infrastruktury socjalnej i dostępności obszarów publicznych. Nasilające się zjawisko ubóstwa w starszym wieku pociąga za sobą potrzebę stabilnych systemów zabezpieczenia społecznego i usług, które muszą być dostępne i finansowo przystępne dla wszystkich. Należy wyjść poza model oparty na opiece i dążyć do wdrożenia modelu opartego na profilaktyce, który wydłużyłby niezależność funkcjonalną i sprzyjał integracji osób starszych w społeczeństwie. Należy zwrócić szczególną uwagę na promowanie aktywności i zdrowia w starszym wieku, zmieniając perspektywę z instytucjonalnej na opartą na wspólnotce.

37. Ubolewa nad faktem, że w dokumencie roboczym służb Komisji w sprawie opieki długoterminowej w starzejących się społeczeństwach nie uwzględnia się kwestii ubóstwa, wykluczenia społecznego i godziwych dochodów dla osób starszych, co może z kolei prowadzić do zwiększenia potrzeb w zakresie opieki długoterminowej. Zdaniem KR-u w dokumencie brakuje również bardziej dogłębnej analizy sposobów, na jakie fundusze strukturalne mogą wspierać inwestycje w opiekę długoterminową.

38. Uważa, że pakietowi dotyczącemu inwestycji społecznych musi towarzyszyć wzrost świadomości roli odgrywanej przez gospodarkę społeczną, zważywszy, że w UE działa 2 mln przedsiębiorstw gospodarki społecznej (stanowiących 10 % wszystkich europejskich przedsiębiorstw), które zatrudniają ponad 11 mln pracowników najemnych (czyli 6 % ludności w wieku produkcyjnym UE). W związku z tym ponownie wzywa do ustanowienia statutu europejskiej spółki wzajemnej, co zyskało także poparcie Parlamentu Europejskiego w marcu 2013 r.

39. Podkreśla znaczenie współpracy zawodowej pomiędzy sektorem ochrony zdrowia a sektorem opieki społecznej oraz pomiędzy formalnymi i nieformalnymi sieciami w społeczności. Potrzebna jest wiedza na temat różnych rodzajów wsparcia sąsiedzkiego i uzupełniającej roli wolontariuszy, profesjonalistów i sąsiadów świadczących pomoc. Profesjonaliści powinni się ściślej identyfikować ze środowiskiem lokalnym, ponieważ rola polegająca na współpracy i wspomaganium może działać stymulująco i pośrednicząco w odniesieniu do wsparcia ze strony sąsiadów i pracy wolontariuszy. To nowe podejście do sprawowania rządów, które przynosi dobre wyniki w niektórych miastach Europy, powinno być wspierane przy pomocy instrumentów stosowanych na szczeblu europejskim, aby można było rozpowszechniać sprawdzone rozwiązania w całej Europie. Celowe byłoby wprowadzenie systemów, w których łączono by informacje o obywatelach (sytuacja socjalna i dokumentacja medyczna) z informacjami o dostępnych zasobach i usługach (katalog lub koszyk usług i zasobów, odpowiednie technologie innowacyjne, takie jak systemy zaawansowanej teleopieki, monitorowanie na odległość itp.).

40. Wzywa UE do rozważenia – w porozumieniu z państwami członkowskimi – możliwości ustanowienia europejskich ram w zakresie mieszkalnictwa socjalnego, zgodnie z postulatem zawartym w jego opinii z października 2011 r. oraz w rezolucji Parlamentu Europejskiego z 11 czerwca 2013 r. Mimo że mieszkalnictwo socjalne nie należy do kompetencji wyraźnie przypadających UE, to jednak wpływa na nie bezpośrednio wiele strategii politycznych Unii (polityka konkurencji, rynku wewnętrznego, funduszy strukturalnych, polityka w zakresie efektywności energetycznej, normy środowiskowe itp.). Dlatego też konieczne są ramy koordynacji w celu zapewnienia spójności z prawami podstawowymi oraz spójności pomiędzy obszarami polityki UE oddziałującymi na mieszkalnictwo. W związku z tym KR przypomina, że zgodnie z Traktatem UE władze publiczne mają swobodę ustalania, w jaki sposób zorganizowane jest mieszkalnictwo socjalne oraz które gospodarstwa domowe mogą z niego korzystać. Uważa również, że mieszkalnictwo socjalne jest kluczem do spójności i nie powinno się ograniczać wyłącznie do grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, jeśli chcemy promować środowiska społecznie zróżnicowane.

41. Przypomina państwom członkowskim i Komisji, że wydatki na mieszkalnictwo socjalne, jako podstawa strategicznych inwestycji społecznych, pomagają zaradzić palącym problemom socjalnym. Zapewniają one w trwały sposób lokalne miejsca pracy, których nie można „przekazać do obsługi zewnętrznej”. Pomagają także w stabilizowaniu gospodarki przez zapobieganie powstawaniu baniek spekulacyjnych na rynku nieruchomości oraz w zwalczaniu zmiany klimatu i ubóstwa energetycznego. Ponadto KR podkreśla, że mieszkalnictwo socjalne odgrywa kluczową rolę w rozwiązywaniu

problemu bezdomności i realizacji strategii w zakresie mieszkalnictwa i zapobiegania bezdomności, do których nawołuje Komisja.

42. Przyjmuje z zadowoleniem włączenie problemu bezdomności do „Pakietu dotyczącego inwestycji społecznych” jako priorytetu tematycznego i wezwanie państw członkowskich do „zwalczania bezdomności poprzez zastosowanie kompleksowych strategii opartych na zasadach prewencji i podejściach opierających się na kwestiach dotyczących mieszkalnictwa oraz dokonania przeglądu przepisów i praktyk dotyczących eksmisji, biorąc pod uwagę najważniejsze ustalenia wytycznych dotyczących zwalczania bezdomności zawartych w niniejszym pakiecie”. W tym kontekście KR wzywa Komisję do opracowania konkretnych ram UE na rzecz wsparcia zainteresowanych podmiotów, a zwłaszcza odpowiednich władz krajowych, regionalnych i lokalnych, w zwalczaniu bezdomności, uwzględniając opinię z inicjatywy własnej Komitetu Regionów w tej sprawie.

43. Podkreśla, że jeśli chcemy odnieść sukces w realizacji naszych celów społecznych, musimy zreformować nasze podejście, tak aby poprawić jakość rezultatów dla beneficjentów oraz zapewnić skuteczność i efektywność. Konieczne są innowacje społeczne w zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego, które powinny być uwzględnione w przepisach dotyczących funduszy strukturalnych, lecz również winny odgrywać istotną rolę w programie „Horyzont 2020”, a także uzyskać wsparcie ze strony Programu Unii Europejskiej na rzecz przemian i innowacji społecznych. W tym celu inicjatywy przewodnie strategii „Europa 2020”, a zwłaszcza europejska platforma przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, powinny stanowić ramy odniesienia, aby skuteczniej dążyć do wyznaczonych celów.

44. Wskazuje, że współczesne społeczeństwa polegają na nauce i technologii nie tylko po to, aby pobudzać wzrost gospodarczy, lecz także po to, aby zwiększyć dobrobyt obywateli i zapewnić postęp. Jednak interakcja między nauką i badaniami z jednej strony a społeczeństwem i obywatelami z drugiej strony jest często niewystarczająca, a czasami w ogóle nie występuje. Dlatego też w przyszłości przy finansowaniu europejskich badań naukowych powinno się zwracać uwagę nie tylko na nauki ścisłe, lecz także na nauki społeczne i humanistyczne, tak aby rozwinąć w sposób praktyczny odpowiednią wiedzę o problemach i jakości życia w niektórych dzielnicach miast i na słabo zaludnionych obszarach oraz rozpowszechniać taką praktycznie istotną wiedzę wśród osób odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne i politykę miejską. KR zaleca w szczególności opracowywanie planów nowoczesnych badań oceniających, aby uzyskać systematyczną wiedzę na temat skuteczności działań politycznych i powodów ich „funkcjonowania” w odniesieniu do określonych grup i w określonych warunkach. Przyjmuje z zadowoleniem inicjatywy podejmowane przez Komisję na rzecz wsparcia innowacji społecznych i wysiłków na rzecz dzielenia się informacjami o doświadczeniach w zakresie innowacji.

45. Zwraca uwagę na fakt, że od 1989 r. w polityce regionalnej promuje się zrównoważony rozwój miast. Poprzez fundusze strukturalne polityka regionalna inwestuje w projekty promujące dobre sprawowanie rządów na szczeblu lokalnym, zapewnia zrównoważone środowisko miejskie, wspiera

włączenie społeczne i równość, prowadzi do regeneracji obszarów miejskich i wspiera wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy. Jeśli chodzi o bliskość władz lokalnych i regionalnych w odniesieniu do obywateli i ich wiedzę specjalistyczną na temat lokalnych potrzeb i aspiracji, należy podkreślić, że obecna struktura finansowania powinna być w większym stopniu możliwa do dostosowania do lokalnych potrzeb, co umożliwiłoby miastom i obszarom miejskim podjęcie większej odpowiedzialności i przyjęcia na siebie roli przywódczej w koordynowaniu zintegrowanego podejścia na szczeblu miasta lub obszaru metropolitalnego. By wspierać spójność terytorialną i zintegrowane podejścia oparte na konkretnych obszarach, należy usprawnić koordynację EFS i EFRR.

46. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję dotyczącą przeznaczenia przez każde państwo członkowskie co najmniej 20 % środków z EFS na wspieranie integracji społecznej i walkę z ubóstwem. KR chciałby, aby w dziedzinie tej dodatkowo zapewniono, że środkami finansowymi zarządza się odpowiednio i kieruje je do tych, którzy najbardziej potrzebują pomocy. Może to oznaczać, że w każdym państwie członkowskim środki będą rozdzielane na szczeblu regionalnym, a nie centralnie, na podstawie ogółu czynników decydujących o większej potrzebie wsparcia (wskaźniki ubóstwa, PKB na mieszkańca, zatrudnienie, stopień skolaryzacji, imigracja itp.).

47. Wzywa do natychmiastowego wdrożenia inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI) i podkreśla potrzebę uwzględnienia w systemach gwarancji dla młodzieży młodych ludzi w wieku do 30 lat. Popiera zalecenie Komisji dotyczące gwarancji dla młodzieży, przewidujące podjęcie odpowiednio wcześniej interwencji wobec osób, którym grozi to, że znajdą się poza systemem edukacyjnym, rynkiem pracy lub programami szkoleń. Podkreśla kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w jej wdrażaniu. Wyraża głębokie zaniepokojenie brakiem odpowiednich funduszy przeznaczonych na inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI) w całym przyszłym okresie programowania (6 mld EUR) i wzywa do pilnej, znacznej koncentracji wydatków na nową linię budżetową YEI w pierwszych latach wieloletnich ram finansowych. Kryteria kwalifikowalności NUTS II powinny opierać się nie tylko na warunku 25 % bezrobocia wśród młodzieży, lecz uwzględnić istotne odchylenie na szczeblu NUTS II od średniej stopy bezrobocia w ujęciu krajowym.

48. Wskazuje, że wobec tego EFS powinien lepiej odpowiadać na rzeczywiste potrzeby obywateli, pozostawiając władzom lokalnym i regionalnym więcej swobody przy ustalaniu celów na szczeblu lokalnym. Władze te powinny brać udział w kształtowaniu priorytetów EFS i w zarządzaniu środkami tego funduszu. Gdy chodzi o ustawodawstwo, rozporządzenie w sprawie przyszłego EFS powinno przewidywać większą rolę władz lokalnych i regionalnych w zarządzaniu strategicznym tym funduszem. KR opowiada się także za wprowadzeniem wobec władz zarządzających EFS obowiązku wykazania, że władze lokalne i regionalne brały udział w ustalaniu priorytetów programów operacyjnych, a następnie w zarządzaniu strategicznym EFS.

49. Uważa w szczególności, nawiązując do swoich wcześniejszych opinii w sprawie agendy miejskiej UE oraz szczytu kopenhaskiego zorganizowanego przez KR w 2012 r., że istnieje kilka możliwości wzmocnienia faktycznego udziału miast, takich jak: programy operacyjne wyraźnie skoncentrowane na tematyce miejskiej, udział miast jako organów pośredniczących i w zarządach, komitetach zarządzających i grupach doradczych EFS, a także współpraca władz zarządzających EFS z miastami przy tworzeniu i realizacji programów. W przypadku niektórych dużych miast wskazane jest posiadanie własnych programów operacyjnych.

50. Apeluje do EFS o propagowanie innowacyjnych modeli usług oraz o nowe ramy prawne mające ułatwić i finansować rozwój usług dla danej społeczności lokalnej z myślą o wsparciu środków w zakresie polityki rynku pracy.

51. Zauważa, że budżet wspólnej polityki rolnej (WPR) jest pięciokrotnie wyższy od budżetu EFS. Jest to oczywiście związane z faktem, że WPR jest wyłącznie wspólną polityką UE, podczas gdy finansowanie polityki społecznej polega w bardzo dużym stopniu na budżetach krajowych i budżetach jednostek szczebla niższego od krajowego. Jednak ta nierównowaga może być również interpretowana przez społeczeństwo jako przyznanie niższego priorytetu polityce społecznej UE. Dlatego też KR podkreśla, że nowemu zainteresowaniu polityką społeczną UE musi towarzyszyć wzrost środków przeznaczanych na EFS.

52. Przyjmuje z zadowoleniem podejście oparte na zintegrowanych inwestycjach terytorialnych w nowym okresie funduszy strukturalnych na rzecz konsolidacji rozwoju społecznego, gospodarczego i fizycznego. Z uwagi na kluczowe znaczenie miast dla spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej próg wsparcia ze strony UE powinien być znacznie wyższy niż proponowane dotąd minimalne 5 %.

53. Zauważa, że rygorystyczne przepisy unijne dotyczące zamówień publicznych i pomocy państwa powinny być lepiej zharmonizowane z polityką społeczną, co sprawi, że będzie ona kształtowana i wdrażana bardziej efektywnie. KR wnosi, aby z myślą o nadaniu kształtu tej harmonizacji Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący ulepszenia jakości i dostępności usług socjalnych użyteczności publicznej na podstawie art. 114 TFUE.

54. Zaleca, aby dokument ten został wdrożony w ścisłej synergii z innymi dokumentami roboczymi służb Komisji, co zapewni jego konsekwentne i skuteczne wdrożenie. KR zachęca Komisję do przyjęcia całościowego podejścia do tego zagadnienia i do bezpośredniego zaangażowania się w ten proces wraz z władzami lokalnymi i regionalnymi.

55. Wzywa Komisję do opracowania konkretnego planu wdrażania pakietu dotyczącego inwestycji społecznych. Powinien on zawierać mechanizmy monitorowania, koordynacji, wymiany transgranicznej i wzajemnego uczenia się dotyczące priorytetów tematycznych, takich jak bezrobocie młodzieży, oświata, bezdomność, ubóstwo dzieci oraz opieka nad osobami niepełnosprawnymi i niesamodzielnymi. W ramach semestru europejskiego powinno się przeprowadzać konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi w sprawie sporządzania rocznych analiz wzrostu gospodarczego. Władze te muszą także odgrywać większą rolę w procesie monitorowania. Powinno się nakłaniać państwa członkowskie do zwiększania stopnia, w jakim władze lokalne i regionalne uczestniczą w konsultacjach, są informowane i biorą udział w procesie decyzyjnym, ponieważ wiele inwestycji społecznych stanowi podstawowy obszar działań władz lokalnych i regionalnych.

Bruksela, 9 października 2013 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
